

Zápis z jednání VZRe

Den: 26. 03. 2024

Čas: 10:00–13:00

Místo: Zasedací místnost č. 201, Rytířská 539/31, Praha 1 a v online prostoru Webex

Přítomni: dle prezenční listiny (u originálu)

Program jednání

1. Zpráva o alkoholu v České republice 2023 a Zpráva o tabákových a nikotinových výrobcích v České republice 2023
2. Přehled studií Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti plánovaných pro r. 2024
3. Představení preventivní kampaně Zkratky
4. Situace ohledně vydávání příslibu MPSV k pověření k poskytování služeb v obecném hospodářském zájmu – sdílení zkušeností krajů
5. Zákon o psychomodulačních látkách – představení zákonného rámce
6. Aktuality Odboru protidrogové politiky
7. Aktuality z krajů
8. Financování adiktologických služeb

Průběh jednání

Vedoucí Oddělení koordinace a financování protidrogové politiky, Mgr. Kateřina Horáčková, přivítala členy VZRe a zahájila první jednání v r. 2024. Na úvod jednání byl na podnět D. Dárka zařazen do programu bod týkající systematického zajištění financování adiktologických služeb v příštích letech.

1. Zpráva o alkoholu v České republice 2023 a Zpráva o tabákových a nikotinových výrobcích v České republice 2023

Mgr. Pavla Chomynová, vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislostí (dále „NMS“), prezentovala výsledky ze Zprávy o tabákových a nikotinových výrobcích v České republice 2023 a Zprávy o alkoholu v České republice 2023.

Zpráva o tabákových a nikotinových výrobcích v České republice 2023 je druhou souhrnnou zprávou o užívání tabákových a nikotinových výrobků a jeho zdravotních a sociálních dopadech v ČR. Zpráva představuje základní vymezení pojmů a definice, shrnuje dostupné informace o nabídce, aktuální situaci a vývoji v oblasti legislativy a politiky v této oblasti a současně shrnuje informace z populačních i dalších výběrových studií, data ze zdravotnické statistiky týkající se odvykání kouření i léčby závislosti na tabáku.

V následné diskuzi se D. Dárek zeptal, zda došlo k zvýšení či poklesu počtu uživatelů nikotinu po uvedení alternativních nikotinových výrobků na trh. Mgr. Chomynová odpověděla, že NMS v r. 2023 provedlo Národní výzkum, který by měl na tyto otázky odpovědět. Data z výzkumu jsou aktuálně zpracovávány. Dále v r. 2022 proběhly dvě studie, které potvrzují snižující se trend kouření klasických cigaret mezi dětmi a dospívajícími.

Zpráva o alkoholu v České republice 2023 je druhou souhrnnou zprávou o alkoholu a o jeho zdravotních a sociálních dopadech v ČR. Zpráva shrnuje dostupné informace o trhu s alkoholem, aktuální situaci a vývoj v oblasti legislativy a politiky v této oblasti a současně shrnuje informace z populačních i dalších výběrových studií, data ze zdravotnické statistiky

týkající se léčby i data ze sítě adiktologických služeb pracujících se skupinou osob nadužívajících alkohol.

V navazující diskuzi se D. Dárek dotázal, zda NMS disponuje daty, ze kterých lze vyčíst jednotlivé regionální výkyvy v oblasti užívání alkoholu či psychoaktivních léků tak, aby mohla být vyčíslena potřebnost jednotlivých adiktologických služeb. Mgr. Chomynová odpověděla, že regionální srovnání lze provést na základě dat z Národního výzkumu, kterého se účastnili respondenti ze všech regionů. Důležité je též dodat, že klienti v nadregionálních službách jsou často z různých regionů ČR. V posledních studiích se začalo ukazovat, že již nejsou významné regionální rozdíly. Druhý dotaz se týkal možnosti získat ze strany MF přehled daňových výnosů z užívání tabákových a nikotinových výrobků a alkoholu, příp. psychoaktivních léků, ze kterého by bylo možné vytvořit srovnání státních výnosů a společenských nákladů z těchto závislostních industrií. Mgr. Chomynová odpověděla, že NMS má informace o výnosu spotřební daně u alkoholu i tabákových výrobků. Tato čísla lze nalézt na webových stránkách MF. V oblasti DPH nejsou data o výnosech veřejná a NMS těmito daty nedisponuje, avšak pokusí se tato data získat.

Poté se Mgr. Nerud zeptal na spolupráci NMS a Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (dále „ÚZIS“) v oblasti sběru dat na regionální úrovni. ÚZIS dříve disponoval podrobnějšími daty o užívání návykových látek v populaci, kdy např. uváděl pacienty v léčbě závislosti podle jejich trvalého bydliště. Mgr. Chomynová odpověděla, že ÚZIS tato data má, ale z časových důvodů je v současné době nepublikuje. Některé informace lze dohledat v ročenkách psychiatrické péče na webových stránkách <https://psychiatrie.uzis.cz/>. Poté navrhla domluvit se na konkrétních datech z regionální úrovně, o které následně NMS požádá ÚZIS.

Na závěr diskuze Mgr. Kalinová předala informaci od Krajské hygienické stanice, že MZ již nebude od r. 2024 sledovat data týkající se intoxikací. Bc. Valentová potvrdila tuto informaci. Mgr. Chomynová požádala o přeposlání informace a sdělila, že NMS zjistí, zda je možné tato data získávat z jiných zdrojů.

2. Přehled studií Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti plánovaných pro r. 2024

Mgr. Chomynová představila plánované studie NMS pro r. 2024. Na úvod informovala o nově schváleném Národním akčním plánu informačního systému v závislostech na období 2024–2026 (dále „NAPISZ“). NMS v r. 2024 plánuje studie týkající se monitoringu testování infekcí a on-line dotazníkový průzkum mezi pracovníky adiktologických služeb. Přehled studií bude k dispozici v NAPISZ, kde je shromážděna mapa informačních a datových zdrojů.

V následné diskuzi se Mgr. Chomynová zeptala krajských protidrogových koordinátorů (dále „KPK“), zda mají zájem provést studii v adiktologických službách na některé téma. Mgr. Nerud navrhnul zmapovat fungování adiktologických služeb, zejména problematiku fluktuace zaměstnanců či důvody jejich fluktuace. Na závěr diskuze Mgr. Chomynová informovala o změně ve vydávání periodika „Zaostřeno“. Periodikum bude nově vydáváno dvakrát ročně a pouze v elektronické podobě.

3. Představení preventivní kampaně Zkratky

Mgr. Horáčková na úvod informovala o proběhlé schůzce Odboru protidrogové politiky (dále „OPK“) se zástupci agentury Hero & Outlaw za účasti zástupců MŠMT, Odborné společnosti pro prevenci rizikového chování a Kliniky adiktologie. Hlavním tématem schůzky byly připravované metodické materiály do škol a plán jejich realizace. Následně zástupce agentury Hero & Outlaw představil preventivní kampaň Zkratky a informoval, že aktuálně vznikající

návrh již nepočítá s metodickými materiály do škol, ale se vznikem interaktivní platformy, která propojí prevenci s přístupem snižování škod. Následná diskuze se věnovala financování kampaně a možné spolupráci s KPK při získávání regionálních dat z oblasti primární prevence.

4. Situace ohledně vydávání příslibu MPSV k pověření k poskytování služeb v obecném hospodářském zájmu – sdílení zkušeností krajů

Mgr. Horáčková informovala o situaci ohledně vydávání příslibu MPSV k pověření poskytování služeb v obecném hospodářském zájmu (dále „příslib“). Na OPK se obrátila organizace, které kraj odmítá vyplatit krajskou dotaci, dokud nebude mít příslib MPSV. MPSV od r. 2024 již přísliby nevydává a nechystá se k jejich obnově z důvodu absence zákonné opory. Ve třech dalších krajích (Plzeňský, Liberecký a Jihomoravský) mají podobný problém, u ostatních krajů to problém není a kraje příslib nevyžadují. Problém se týká nadregionálních služeb, tzv. sítě B MPSV.

V navazující diskuzi D. Dárek informoval, že hl. m. Praha má tento problém řešený skrze víceleté financování adiktologických služeb. Mgr. Možná sdělila, že v Jihomoravském kraji muselo dojít k vyhlášení nového dotačního programu pro oblast adiktologických služeb pro nadregionální služby. Mgr. Kučerová informovala, že v Libereckém kraji odbor zodpovědný za vyplacení dotací požaduje příslib MPSV, aby došlo k vyplacení finančních prostředků. Problém byl v tomto roce nakonec vyřešen poskytnutím návratné finanční výpomoci na úhradu provozních nákladů ze strany Libereckého kraje. Ředitelka OPK vnímá problém spíše jako ojedinělý a jako možné řešení navrhla zrevidovat nastavení podmínek dotačního řízení v příštích letech. Na závěr diskuze Mgr. Kalinová informovala, že Ústecký kraj nemá příslib MPSV jako podmínku, vyplacení finančních prostředků má kraj ošetřen souhlasem, že bude pověření MPSV vydáno.

5. Zákon o psychomodulačních látkách – představení zákonného rámce

JUDr. Matyáš Teodor Lucký (OPK) představil zákonný rámec připravované novely zákona o návykových látkách. Novela zákona se aktuálně nachází v Poslanecké sněmovně před druhým čtením. Návrh reaguje na současnou situaci, kdy jsou látky jako kratom či HHC v tzv. šedé zóně, tedy nejsou zákonem nijak upraveny. Stát tak nemá kontrolu nad tím komu (mladiství) nebo jakým způsobem (výdejní automaty) jsou dostupné. S látkami zařazenými na seznam psychomodulačních látek by bylo možné nakládat za podobných (ne-li přísnějších) podmínek jako s tabákovými výrobky – zákaz prodeje mladistvým, zákaz reklamy a zákaz sponzoringu. Navrhuje se plošný zákaz prodeje ve výdejních automatech. O zařazování jednotlivých látek na seznam bude rozhodovat vláda ČR na základě provedeného hodnocení rizik. V následné diskuzi KPK podpořili připravovanou novelu zákona o návykových látkách a předali zkušenosti z krajů, kdy se po zařazení látek HHC, HHC-O a THCP na seznam zakázaných látek, ihned objevily na trhu látky nové, které nepodléhají vládnímu zakazu.

6. Aktuality Odboru protidrogové politiky

Mgr. Horáčková informovala o aktualitách z OPK. Na dotační řízení „Protidrogová politika“ Úřadu vlády ČR v roce 2024 byly alokovány finanční prostředky ve výši 292,5 mil. Kč. Aktuálně probíhá vyjednávání o navýšení finančních prostředků na dotační řízení na výši 315 mil. Kč, tj. dorovnání výše finančních prostředků z r. 2023. Dotační výbor projednal návrhy dotací na svém jednání dne 26. února 2024, které bylo z důvodu vyjednávání o navýšení finančních prostředků na dotační řízení přerušeno, a následně obnoveno ve dnech 11. a 12. března 2024, kde byly projednány oba návrhy výše dotací. Převedení finančních prostředků se očekává v druhé polovině dubna. Dále je připravována nová veřejná zakázka na správce dotační aplikace pro všechny útvary ÚV ČR.

Výbor Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislosti

Výbor zástupců regionů

V oblasti zajištění certifikací odborné způsobilosti adiktologických služeb byla vyhlášena nová veřejná zakázka na Certifikační agenturu. Předpokladem je spuštění procesů certifikací v letošním roce. Vzdělávání certifikátorů bude zajišťovat OPK, který ho bude realizovat v rámci vlastních zdrojů. Vzdělávání bude probíhat v květnových a červnových termínech. Nyní je možné podávat [žádosti](#) o pozici certifikátora.

Následně Mgr. Horáčková připomněla odevzdání krajské výroční zprávy a požádala o dodržování stanovené struktury. Termín pro odevzdání finanční částí byl stanoven na 30. dubna 2024 a celou výroční zprávu je nutné zaslat do 31. května 2024. Závěrečná informace se týkala plánovaného dvoudenního setkání VZRe, které proběhne ve dnech 14. a 15. května 2024. Setkání se zaměří na oblast sběru dat a práci s nimi, monitoring, předvídání budoucích trendů a s tím související role KPK. Setkání se rovněž zaměří na téma komunitní prevence.

7. Aktuality z krajů

Mgr. Kalinová informovala o navýšení finančních prostředků dotačního programu pro adiktologické služby v Ústeckém kraji na r. 2024 a 2025. Mgr. Kučerová sdělila, že v Libereckém kraji dochází ke každoročnímu navyšování těchto finančních prostředků na základě akčního plánu kraje. D. Dárek informoval o primární prioritě hl. m. Prahy, kterou je vytvoření nové sítě kontaktních center pro uživatele nelegálních návykových látek. Dále je připravován akční plán a úprava dotačního programu pro adiktologické služby, jeho cílem je zlepšit alokaci finančních prostředků.

8. Financování adiktologických služeb

Mgr. Horyanský představil bod jednání, týkající se budoucího vývoje v oblasti systematického zajištění financování adiktologických služeb. Dle KPK je navyšování finančních prostředků na adiktologické služby nedostatečné a stávající finanční prostředky neodpovídají aktuálním potřebám. Snahou KPK je přijetí kritického usnesení VZRe, které bude adresované Radě vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislosti (dále „Rada“). Mgr. Horáčková navrhla spíše zařadit toto téma jako bod Asociace krajů ČR do programu jednání Rady. Následně proběhla diskuze k danému tématu. Řešena byla též možná podoba výzvy KPK k navýšení financování. Na závěr bylo avizováno, že KPK vyzvou národního koordinátora pro protidrogovou politiku, aby začal aktivně řešit systematické zajištění financování adiktologických služeb a implementoval výstupy z Projektu „[Systémová podpora rozvoje adiktologických služeb v rámci integrované protidrogové politiky](#)“.

Úkoly:

- OPK zašle prezentaci o preventivní kampani Zkratky

V 13:55 hod. bylo jednání VZRe ukončeno.

Zapsal: Mgr. Daniel Frič, v. r.

Dne: 04. 04. 2024